

Sygn. akt VU 1199/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku K. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. I.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 24 września 2015 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 1199/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 września 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił K. I. prawa do emerytury, z uwagi na brak 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Od decyzji powyższej pełnomocnik wnioskodawcy złożył w dniu 26 października 2015 roku odwołanie wnosząc o uchylenie powyższej decyzji i przyznanie K. I. prawa do emerytury. Przedmiotowej decyzji zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na błędnym przyjęciu, że wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w R. w okresie od 12 marca 1977 r. do 31 października 1992 r. zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., wykaz A Dział XIV poz. 12.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Na rozprawie w dniu 7 kwietnia 2016 roku pełnomocnik wnioskodawcy popierał odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. I., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 30 lipca 2015 roku wniosek o emeryturę. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 akt ZUS)

Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca udowodnił okres ubezpieczenia w rozmiarze 26 lat, 8 miesięcy i 21 dni, w tym okresów składkowych 26 lat, 8 miesięcy i 2 dni oraz 19 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy nie zaliczył skarżącemu do pracy w warunkach szczególnych jakiegokolwiek okresu zatrudnienia.

(dowód: decyzja z 24 września 2015 roku k. 30 akt ZUS, odpowiedź na odwołanie k. 12-13)

K. I. w okresie od dnia 12 marca 1977 r. do dnia 31 października 1992 r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w R..

W okresie zatrudnienia wnioskodawca zajmował następujące stanowiska:

- od 12 marca 1977 r. do 31 lipca 1980 r. ślusarza-konserwatora;
- od dnia 1 sierpnia 1980 r. do 31 lipca 1984 r. spawacza gazowego;
- od 1 sierpnia 1984 r. do 1 stycznia 1991 r. ślusarza- spawacza brygadzysty;
- od 2 stycznia 1991 r. do 31 sierpnia 1992r. ślusarza;
- od 1 września 1992 r. do 31 października 1992r. portiera;

(dowód: umowa o pracę z dnia 11 marca 1977 r. – k. 61, świadectwo pracy z dnia 2 listopada 1992 r. - k. 21, angaż z dnia 17 maja 1980 r. – k. 50, angaż z dnia 1 października 1984 r. – k. 41, angaż z dnia 21 września 1992 r. – k. 29, arkusz weryfikacyjny pracownika z dnia 5 maja 1980 r. – k. 49, karta weryfikacyjna pracownika z dnia 22 sierpnia 1984 r. – k. 43)

Przedsiębiorstwo Produkcji (...) w R. zajmowało się produkcją drewnianych palet oraz szpul, służących do nawijania drutu lub lin. W zakładzie znajdowała się ponadto przetwórnia spożywcza, tartak, na której przecierano kłody na deski oraz kotłownia. W tartaku znajdowały się dwa traki, heblarki, obrzynarki, piły poprzeczne tarczowe, zszywarki do kobiałek. Na przetwórni autoklawy, przepuszczarki, kotły do pasteryzacji, myjka do słoików. Natomiast na produkcji palet oraz szpul trajzegi.

W przedsiębiorstwie był warsztat, w którym zatrudnieni byli pracownicy, do zadań których należało utrzymanie zakładu w ruchu. W warsztacie pracował: spawacz, ślusarz-tokarz, ślusarz-dekarz, ślusarz i dwóch ostrzarzy pił.

W latach 90 produkcja zaczęła maleć – produkcja drzewna ustąpiła w 1992 r., natomiast rok wcześniej przetwórstwo spożywcze.

(dowód: zeznania świadka J. K. (1) protokół rozprawy z dnia 7 kwietnia 2016 roku nagranie od minuty 3:50 do minuty 16:16 – k. 67v -68, zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 7 kwietnia 2016 roku nagranie od minuty 28:36 do minuty 40:08 – k. 68-68v)

Wnioskodawca w okresie od 10 kwietnia 1976 r. do 24 czerwca 1976 r. odbył przeszkolenie spawalnicze, a od kwietnia 1989 r. posiada uprawnienia spawania elektrycznego.

(dowód: odpis książeczki spawacza – k. 62, świadectwo pracy z dnia 2 listopada 1992 r. – k. 21)

W okresie od 13 grudnia 1981 r. do 3 kwietnia 1982 wnioskodawca odbywał służbę w jednostce zmilitaryzowanej MSW.

(dowód: zaświadczenie z dnia 3 kwietnia 1982 r. – k. 22)

Wnioskodawca od 1 sierpnia 1980 r. do 1 stycznia 1991r. pracował w warsztacie mechanicznym jako spawacz. Spawał metodą elektryczną i gazową. Wnioskodawca pracował przy naprawie przyczep od ciągników, samochodów

ciężarowych oraz maszyn i urządzeń znajdujących się na hali produkującej palety i szpule, gdzie pracowali stolarze, przetwórci spożywczej oraz tartaku. Napraw przyczep, samochodów, maszyn i urządzeń wnioskodawca dokonywał poprzez spawanie elementów, które pękły lub były uszkodzone wymieniał też w ten sposób zużyte elementy i wstawiał nowe np. rury, maszyny, taśmy, taśmociągi. Większość awarii była usuwana na produkcji. Poza produkcją wnioskodawca wykonywał prace blacharskie przy samochodach i przyczepach, wycinał starą zużytą blachę i wspawывał nową. Czasem wnioskodawca przygotowywał jakieś elementy do naprawy w warsztacie. W charakterze spawacza gazowego ubezpieczony pracował przy pracach remontowych w kotłowni przy spawaniu rur i kotłów, a także całego ciągu rur, który dochodził do kotłowni. Spawanie elektryczne było natomiast wykorzystywane przy naprawie traku, przy remoncie wózków widłowych. Wnioskodawca pracował też przy budowie ogrodzenia

(dowód: zeznania świadka J. K. (1) protokół rozprawy z dnia 7 kwietnia 2016 roku nagranie od minuty 3:50 do minuty 16:16 – k. 67v -68, zeznania świadka W. M. protokół rozprawy z dnia 7 kwietnia 2016 roku nagranie od minuty 16:16 do minuty 27:53 – k. 68)

W okresie od dnia 2 stycznia 1991 r. do 31 sierpnia 1992r. wnioskodawca wykonywał obowiązki ślusarza, a od 1 września 1992 r. do 31 października 1992r. portiera. Do obowiązków ślusarza należało dokręcanie śrub, nitowanie, dorobienie zepsutego elementu, skręcenie łańcucha.

(dowód: angaż z dnia 22 stycznia 1991r. oraz z dnia 21 września 1992r. – k. 29)

Wnioskodawcy nie zostało wystawione świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

(okoliczność bezsporna)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz. 1440 ze zm) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach

szczególnej jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami pozostawało to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w R. był niesporny w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach rentowych i osobowych. Spornym pozostawał charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie od dnia 12 marca 1977 r. do dnia 31 października 1992 r. tj. czy była to praca wykonywana w szczególnych warunkach, czy też nie.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Organ rentowy zakwestionował, aby wnioskodawca w spornych okresach pracował w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż z dokumentów nie wynika jednoznacznie w jakim okresie w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w R. wnioskodawca wykonywał prace spawacza. Nadto organ rentowy podkreślił, iż stanowisko ślusarza-konserwatora nie jest wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.) oraz fakt, że wnioskodawcy nie zostało wystawione przez ten zakład pracy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Wprawdzie stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), okresy pracy w warunkach szczególnych, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa nie wyklucza ustalenia pracy w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Z tym, że ciężar dowodu w takiej sytuacji spoczywa na ubezpieczonym.

Charakter pracy skarżącego w spornym okresie Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków: J. K. (1) oraz W. M. oraz dokumentów w postaci świadectwa pracy i angaży.

Sąd odmówił wiary wnioskodawcy oraz świadkom J. K. (1), że skarżący w całym spornym okresie pracował wyłącznie jako spawacz. Zeznania w tej części są bowiem sprzeczne z dokumentami w postaci angaży oraz kart kwalifikacyjnych pracownika. Analiza dokumentów prowadzi do wniosku, że w takim charakterze skarżący pracował jedynie w okresie od dnia 1 sierpnia 1980 r. (angaż z sierpnia 1980r. zmiana stanowiska ze ślusarza konserwatora na spawacza gazowego) do 1 stycznia 1991 r. (angaż z kwietnia 1981r. – spawacz gazowy k. 45, angaż z lipca 1981r., z lipca 1982r., - k. 44, , z sierpnia 1984r. – k.41, karta weryfikacyjna pracownika z 1982r. i 1984r. – k. 40, 42-43, angaż z lipca 1985r. – k. 38, karta kwalifikacyjna pracownika z 10.1986r. – k. 37 akt, angaż ze stycznia 1987r. spawacz brygadzysta – k. 36 akt, angaż z sierpnia 1988r. – k. 34, , angaż z marca 1989r. – k. 33, angaż z listopada i grudnia 1989r. – k. 31, angaż ze stycznia i maja 1990r. – k. 30 akt). Z angażu z dnia 22 stycznia 1991r. wynika, że od dnia 2 stycznia 1991r. skarżący pracował na stanowisku ślusarza, a od dnia 1 września 1992r. na stanowisku portiera (k. 29). Natomiast w początkowym okresie zatrudnienia skarżący jak wynika z angaży i umowy o pracę pracował jako ślusarz. Do obowiązków ślusarza co potwierdza w zeznaniach J. K. (2), który na takim stanowisku pracował należało wykonywanie różnych prac przy naprawach maszyn i urządzeń znajdujących się w zakładzie. Ślusarze musieli dorobić zepsuty element, ewentualnie go naprawić, dokręcić śruby, bądź skręcić łańcuch. Spektrum prac ślusarza było szerokie i zróżnicowane.

W. M. nie miał natomiast jakiegokolwiek wiedzy na temat pracy skarżącego w okresie przed 1 sierpnia 1980r., jak i w okresie od dnia 2 stycznia 1991r., gdyż pracował w Przedsiębiorstwie (...) jedynie w okresie od 1980r. do 1988r. W tym okresie natomiast zatrudnienie skarżącego w charakterze spawacza potwierdzają nie tylko zeznania świadków, ale także dokumenty.

Zatrudnienie przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym zostało wymienione wykazie A, Dziale XIV, poz. 12, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku i podlega uwzględnieniu jako praca w warunkach szczególnych na cele emerytalno – rentowe.

Wnioskodawca wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym i gazowym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 1 sierpnia 1980 r. do dnia 1 stycznia 1991r..

Prace ślusarskie nie należą natomiast do prac wykonywanych w szczególnych warunkach. Okoliczności tej nie zmienia fakt, że skarżący prace te wykonywał na hali zajmującej się produkcją palet, w przetwórni owocowo-warzywnej oraz w tartaku. W tartaku i przy produkcji palet byli zatrudnieni stolarze. Praca stolarzy nie jest zaliczana przez ustawodawcę do prac w warunkach szczególnych. Tak samo jak prace przy przetwórstwie owoców i warzyw. Usuwanie zatem awarii i naprawa maszyn na halach produkcyjnych, gdzie są zatrudnieni pracownicy nie wykonujący prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych zgodnie z wykazem A zał. do rozporządzenia Rady Ministrów, nie pozwala na uznanie prac przy bieżących remontach i naprawach maszyn i urządzeń na tych halach produkcyjnych za pracę w warunkach szczególnych. Pracami w warunkach szczególnych są bowiem wyłącznie prace przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe **na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie**. Prace takie skarżący wykonywał tylko wówczas, gdy wykonywał prace remontowe w kotłowni przemysłowej. Praca zatrudnionych w kotłowni pracowników jest zaliczana do prac w warunkach szczególnych. I tak, prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego są zaliczane do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach zgodnie z wykazem A dział XIV poz. 1 będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów. Natomiast prace oczyszczaczy przemysłowych kotłów parowych lub wodnych są pracami w szczególnych warunkach zgodnie z wykazem A dział XIV poz. 2.

Skoro jednak wnioskodawca w spornym okresie – jak wykazało postępowanie dowodowe – nie sprawował bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prac budowlano-montażowych i budowlano-remontowych tylko na oddziale będącym w ruchu (kotłowni), w którym jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie tj. prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego wymienione w dziale XIV poz.1, ale także na innych oddziałach, gdzie wykonywane były prace nie wymienione w wykazie (prace stolarskie oraz przy przetwórstwie owoców i warzyw) to jego pracy nie można uznać za prace wykonywane w szczególnych

warunkach zgodnie z wykazem A dział XIV poz. 25. Wnioskodawca w spornym okresie nie był bowiem narażony tak jak i palacze oraz rusztowi kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego cały czas na szkodliwe warunki pracy. A tylko praca w warunkach szczególnych wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pozwala na jej zaliczenie do szczególnego stażu pracy.

Z tych względów Sąd odmówił uznania za pracę w szczególnych warunkach okresu od 12 marca 1977 r. do 31 lipca 1980 r. oraz 2 stycznia 1991 r. do 31 sierpnia 1992r., w którym to wnioskodawca wykonywał pracę w charakterze ślusarza-konserwatora i ślusarza oraz od 1 września 1992 r. do 31 października 1992r., gdy pracował w charakterze portiera. Praca portiera także nie jest pracą w warunkach szczególnych.

Reasumując Sąd zaliczył wnioskodawcy do szczególnego stażu pracy prace przy spawaniu gazowym i elektrycznym wykonywane przez niego w okresie od 1 sierpnia 1980 r. do 1 stycznia 1991r., za wyjątkiem okresu od 13 grudnia 1981 r. do 3 kwietnia 1982r., w którym to wnioskodawca obywatel służył w jednostce zmilitaryzowanej MSW, a zatem nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych w łącznym wymiarze 10 lat i 2 miesięcy.

W związku z powyższym wnioskodawca nie spełnił jednej z podstawowych przesłanek, od której zależy prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym tj. 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Z tych względów Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.